

Zitierhinweis

Hlaváček, Ivan: review of: Eduard Mühle (ed.), Breslau und Krakau im hohen und späten Mittelalter. Stadtgestalt – Wohlraum – Lebensstil, Köln: Böhlau, 2014, in: Český časopis historický, 2015, 2, p. 562-563, DOI: 10.15463/rec.1189737646

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

cibiskupem v Bavorsku. Spis *De conversione* vznikl za účelem ospravedlnění soudního procesu s Metodějem, který se konal v Řezně. Salcburský biskup pokládal misií mezi panonskými Slovy za své výlučné právo a nehodlal dovolit Svatému stolci jakékoliv vměšování. Na základě orientace s údaji textu Živković dospívá k závěru, že autorem textu *De conversione* byl pravděpodobně Anastasius, zvaný knihovník, ochránce Metoděje a významný hodnostář, zastupující zájmy Říma. Spis *De conversione* byl věnován v listopadu 879 Fotiovi a stal se součástí Konstantinova spisu *De administrando imperio*.

Rozvržení knihy přibližuje čtenáři způsob, jakým Živković postupoval. V první kapitole, nazvané *Dílňa Konstantina Porfirogenneta*, se autor soustřeďuje na způsob, jakým císař při psaní jeho děl pracoval, ze kterých pramenů čerpal a jak spojoval různé zdroje do celistvého textu. Druhá kapitola s názvem *Vyprávění o Chorvatech* se zabývá otázkou původních, dnes již ztracených, pasáží zpravodajce, který byl dobře obeznán s historií Chorvatů. Také další kapitoly jsou koncipovány jako pramenná analýza textů z *De administrando*, týkajících se Dalmácie a dějin Srbů. Zvláštní kapitola je věnována krátkým úsekům *De administrando*, které se týkají malých slovanských knížectví (Zahumlje, Travunie, Duklja) na území dnešního Chorvatska, Srbska a Černé Hory. Živković pracuje s originálním textem, který průběžně komentuje. V závěrečné kapitole shrnuje své poznatky a závěry a zdůvodňuje, proč se domnívá, že autorem *De conversione* byl právě Anastasius. Kniha je opatřena rozsáhlým soupisem použité literatury a jmenným rejstříkem. Je přehledná, řecký text je uveden vždy s přesným překladem.

Lenka Blechová

Eduard MÜHLE (Hrsg.)

Breslau und Krakau im hohen und späten Mittelalter. Stadtgestalt – Wohnraum – Lebensstil (= Städteforschung Reihe A: Darstellungen, Bd. 87)

Köln-Weimar-Wien 2014, Böhlau Verlag, 384 s. (65 černobílých a 12 barevných vyobrazení), ISBN 978-3-412-22122-5.

S výjimkou úvodního slova redaktora, tehdejšího ředitele Německého historického ústavu ve Varšavě, který podává informace o vzniku tohoto svazku, jde vesměs o práce polských historiků a historiček (17:1). Ti se prezentují různě (málo) přepracovanými zněními svých polsky již jinde vydaných studií. Protože jsou jejich texty ale velmi rozptýleny, je třeba iniciativu k soubornému vydání uvítat. Současně platí, že jde s mála výjimkami o stati z několika málo posledních let, takže zásahy do nich nebyly až tak potřebné. Studie tedy v podstatě obrazují současný stav našeho – polského bádání. Vzhledem k tomu, jaký byl vznik tohoto svazku, je jasné, že celkové pokrytí tematiky, zdůrazněné v podtitulku, nebylo možné, leč přesto je podán poměrně plastický a svým způsobem komplexní pohled na města Vratislav a Krakov v uvedeném období.

Ale už první statí (Marek Słoń, *Warum nur ein Breslau? Versuch eines Vergleichs der Entwicklung der Städte Breslau, Prag, Krakau und Posen*, s. 9–25) ukazuje, že v regionu bylo více měst, která si svým habitem a strukturou zasloužila být vtažena do tohoto srovnání. K těm, jež jsou uvedena v titulku článku, by snad bylo možno připojit ještě Brno vzhledem k jeho významu. To ovšem není výtka, protože jednak příslušné stati nebyly k dispozici, jednak by zařazení další skupiny studií přerostlo možností jed-

noho svazku. Ale je třeba si to uvědomit a při všech možných paralelách resp. komparacích to zohledňovat. Nutno rovněž konstatovat, že mezi autory jsou vesměs jména předních představitelů polské medievistiky, takže se nám tu dostává kvalifikovaných odpovědí na kladené otázky.

Z formálního hlediska můžeme v publikaci rozeznat tři poměrně samostatné okruhy. První z nich tvoří šest statí, které se zabývají analýzou různých aspektů hospodářských a sociálních problémů Vratislavi samotné. Zde převládají otázky týkající se vzhledu města a jeho areálu. V té souvislosti si zasluhuje zvláštní pozornost Mateusz Goliński, který sledoval dynamiku proměn držeb nemovitostí na vratislavském rynku v letech 1345–1420 (107–135). Také pět rozprav o Krakovu sleduje zejména stavební vývoj města. Zde poučí zejména dvě poslední rozpravy: Waldemara Komorowského o rezidencích vrcholně a pozdně středověkých patriciů a Jakuba Wýsmulka, který interpretuje testamenty krakovských měšťanů ve 14. století. Pro léta 1303–1396 mohl pracovat se zhruba osmdesáti (překvapivě málo) jednotkami, jejichž dispozice rozdělil strukturovaně podle příjemců (vesměs církevní) a posléze podle obsahu. Škoda, že pro Vratislav není k dispozici paralelní studie. Autor se nepokusil ani o případné srovnání třeba právě s Prahou, kde je materiál již do značné míry zpracován.

První ze zbývajících dvou statí je věnována hospodářským stykům obou tehdejších velkoměst včetně těch menších, která ležela na jejich spojnici (Grzegorz Myśliwski), druhá pak sleduje genealogické souvislosti mezi oběma patriciáty (opět Mateusz Goliński). Pro českého čtenáře třeba dodat, že podle rejstříku je Praha (vedle úvodní statí, kde je to samozřejmé) poměrně hojně frek-

ventována, jiná města jen výjimečně (Brno), i když by asi zejména u patriciátu bylo možno tyto vazby pozorovat. Ale to je spíš popud pro nás, než pro autora zmíněné statí.

Ivan Hlaváček

Walter KOCH (Hrsg.) unter Mitwirkung von Klaus Höflinger, Joachim Spiegel und Christian Friedl

Die Urkunden Friedrichs II. Teil 4: 1220–1222

(= Monumenta Germaniae Historica – Die Urkunden der deutschen Könige und Kaiser), Wiesbaden, Harrassowitz Verlag 2014, 1098 s. (Rejstřík s. 637–1098), ISBN 978-3-447-10087-8.

V rámci prestižních Monumenta Germaniae Historica vyšel další díl jedné z jejich nejstarších řad, (dvou)svazek listin posledního velkého Štaufovce Friedricha II. Přináší materiál pouhých dvou let (od září 1220 do srpna 1222) v počtu 272 kusů pro dobu jeho pobytu v Itálii. Jde o listiny velmi často datované v polních vojenských táborech, což už samo o sobě zřetelně svědčí o Friedrichových válečných aktivitách. Jsou to roky jeho vlády, které patří k těm s největší listinnou emisí. Jde přitom pochopitelně zejména o různé milosti italským církevním institucím. Zřetelně to znamená, že se v té době střední Evropa dostávala do značné míry mimo horizont jeho zájmů (včetně českých zemí), i když se ve Friedrichově doprovodu pohybovali představitelé německého episkopátu a špiček světské feudality. České představitele mezi nimi jmenovitě nenacházím a lze se oprávněně domnívat, že se neskrývají ani v obvyklém tehdy závěru svědečných řad privilegií *et alii quamplures*. Výjimkou se